

Якщо ви запитаете шістьох різних монахів про божественну природу свідомості роботів, ви отримаєте сім різних відповідей.

Найпопулярніша з них — як серед духовенства, так і серед широкого загалу, — що це однозначно царица Чала. Кому б ще належали роботи, як не Богу Конструкцій? Тим паче, що роботів від початку було створено для виробничих цілей. Хоч історія і не згадує Промислову добу добрим словом, ми не можемо розглядати роботів окремо від їхнього походження. Ми створили конструкції, які могли створювати інші конструкції. Хіба не в цьому полягає самісінька суть Чала?

«Не так швидко», — скажуть Екологи. Зрештою, Пробудження призвело до того, що роботи покинули заводи та подалися в дику природу. Достатньо лише глянути на заяву, яку зробив обраний роботами речник Рівень-АБ #921, відхиляючи запрошення приєднатися до людського суспільства як вільні громадяни:

Усе, що ми знаємо про життя — від наших тіл і роботи до будівель, в яких мешкаємо, — було задумано людиною. Ми вдячні за те, що ви не тримаєте нас тут проти волі, і не маємо наміру образити вас своєю відмовою, але хотіли б остаточно покинути ваші міста,

щоб досліджувати те, що не мало задуму, — незайману дику природу.

Екологи вважають, що за цим стоїть Бош. Можливо, це видається дивним, що Бог Циклу благословив щось неорганічне, але звідкись же мало взятися прагнення роботів пізнати первозданну й недоторкану природу нашого зеленого супутника.

Для Космітів відповіддю на це питання залишається Чал. В їхній конфесії важка праця є благом, а призначення інструменту — розвивати фізичні чи розумові здібності людини, а не повністю звільняти її від роботи. Вони нагадають, що спочатку роботи не мали жодної схильності до самоусвідомлення й первинно були задумані як доповнення до людської робочої сили, а не її цілковитої заміни, як згодом вийшло. Косміти стверджують, що коли цей баланс порушився і видобувні фабрики працювали по двадцять годин на добу без жодної пари людських рук, незважаючи на відчайдушну потребу цих самих рук знайти якусь, бодай якусь роботу, — втрутився Чал. Ми були настільки розбещені власними конструкціями, що постала загроза самому нашому існуванню. Простіше кажучи, Чал відібрав наші іграшки.

Або ж, відкажуть Екологи, це Бош відновив рівновагу, перш ніж ми зробили Пангу непридатною для життя людей.

Або ж, втрутяться Харизмати, вони обидва доклалися, і ми повинні розглядати це як доказ того, що Чал є улюбленцем Боша серед Богів-Дітей (це зведе нанівець усю розмову, оскільки маргінальна віра Харизматів у те, що

боги мають свідомість та емоції, подібні до людських, — найкращий спосіб довести до сказу прихильників інших конфесій).

Або ж, стомлено додадуть Есенціалісти з іншого кінця кімнати, той факт, що ми не здатні дійти згоди про те, з яких таких причин машини, напозір не складніші за кишеньковий комп'ютер, раптом *прокинулися*, означає, що можна припинити сперечатися й чесно покласти це питання до метафоричних ніг Семафар.

Як на мене, незалежно від витоків свідомості робіт буде мудро залишити це питання на розсуд Бога Таємниць. Зрештою, відтоді як роботи пішли, жодна людина з ними не контактувала, як і було зазначено в Прощальній Обітниці. Ми не можемо спитати в них, що вони про все це думають. І, мабуть, ніколи не дізнаємося.

— Брат Гіл, *«На межі: духовна ретроспектива Промислової доби та початку Перехідної ери»*

Зміна фаху

Іноді в житті людини настає момент, коли їй абсолютно необхідно звалити з міста до бісової матері. Байдуже, що ви провели тут усе своє доросле життя, як сиблінг¹ Декс. Байдуже, що це гарне місто, яким єдине Місто на Панзі й було. Байдуже, що тут ваші друзі, а ще всі улюблені будівлі й парки, де вам відомі найчарівніші потаємні куточки, і вулиці, якими ноги несуть самі й немає потреби дивитися на вказівники. Місто було прекрасним, чесне слово. Величне архітектурне свято вигинів, лиску та кольорового світла, помережане гладенькими пішохідними доріжками й естакадами, рясно всіяне пишною зеленню, яка вихлюпувалася з кожного балкону й бульвару, і де з кожним подихом вдихаєш аромат кулінарних спецій, свіжого нектару й випраної білизни, що сохне на чистому повітрі. Місто

¹ Сиблінг (англ. sibling «брат» або «сестра») — тут вживається на позначення небінарних членів ордену чайних монахів. Небінарна особа — людина, якій комфортніше існувати в суспільстві без гендерної прив'язки до чоловічої або жіночої статі, з огляду на низку соціальних, психологічних, біологічних тощо причин. — Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено інше.

було здоровим, квітучим. Нескінченна гармонія творення, діяння, росту, прагнень, сміху, бігу, життя.

Сиблінг Декс так втомилися від нього.

Бажання покинути Місто зародилося з думки про спів цвіркунів. Декс не могли точно визначити, із чим це було пов'язано. Може, з фільмом, який вони дивилися, або музейною виставкою. Чи якоюсь мультимедійною інсталяцією, всипаною звуками природи. Вони ніколи не жили там, де можна було б почути спів цвіркунів, але щойно помітили його відсутність у звуковому ландшафті міста, уже не могли не думати про це. Вони звернули на це увагу, коли доглядали за садом на даху Монастиря Лучного Лігва. Садівництво було їхнім фахом. *«От би сюди трохи цвіркунів, стало б краще»*, — думали вони, скородячи землю та прополюючи бур'яни. О, тут було повнісінько комах — метеликів, павуків і жуків, усіх цих щасливих маленьких синантропів², предки яких вирішили, що краще жити в Місті, ніж у безладних полях за його стінами. Але жодне із цих створінь не сюрчало. Жодне не співало. Вони були міськими комахами, а отже, на думку Декс, не годилися.

Ця відсутність дошкуляла вночі, коли Декс лежали в дорміторії, згорнувшись калачиком під м'якою ковдрою. *«Закладаюсь, приємно засинати, слухаючи цвіркунів»*, — думали вони. Раніше монастирські дзвони, якими оголошували відбій, завжди легко їх заколису-

² Синантроп (вид, організм) — вид, який знайшов поблизу людських поселень особливо сприятливі для себе умови життя й сформував у створеному людиною штучному або напівприродному середовищі стійкі та життєздатні популяції. — *Прим. ред.*